

Banca Națională a Moldovei

APROBATĂ

Director al Departamentului raportări și statistică

Eugeniu AFTENE

decembrie 2024

**METODOLOGIA
DE COMPILARE A STATISTICILOR AFERENTE
CONTURILOR FINANCIARE ȘI BILANȚURILOR SECTORIALE
ALE REPUBLICII MOLDOVA**

CUPRINS

Abrevieri	3
1. Cadrul general	4
1.1. Rolul și obiectivele	4
1.2. Cadrul legal	4
1.3. Alocarea responsabilităților	5
1.4. Aspecte principale ale CFBS	5
1.5. Caracteristici conceptuale ale CFBS	9
2. Cadrul conceptual și compilarea conturilor financiare și a bilanțurilor sectoriale	9
2.1. Concepte și definiții statistice	9
2.1.1. Clasificarea sectoarelor instituționale ale Republicii Moldova	9
2.1.2. Clasificarea instrumentelor financiare	15
2.2. Compilarea CFBS	19
2.2.1. Surse de date și metode de estimare pentru bilanțurile sectoriale	19
2.2.2. Surse de date și metode de estimare pentru conturile financiare	21
2.2.3. Verificări de calitate și de plauzibilitate ale datelor compilate	22
2.2.4. Datele sectorului guvernamental	24
2.3. Actualitatea datelor și politica de revizuire	25
2.4. Diseminarea datelor	26
2.4.1. Publicarea datelor compilate	26
2.4.2. Confidențialitatea datelor diseminate	26
Cadru metodologic	27
Anexa	28

Abrevieri

- BNM Banca Națională a Moldovei
- BNS Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
- BP Balanța de plăți
- BS Bilanțurile sectoriale
- CNPF Comisia Națională a Pieței Financiare
- CF Conturile Financiare
- CFBS Conturile financiare și bilanțurile sectoriale
- DCU Depozitarul Central Unic
- FMI Fondul Monetar Internațional
- FPM Fondurile de piață monetară
- IFSLSGP Instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației
- MF Ministerul Finanțelor al Republicii Moldovei
- OCN Organizații de creditare nebancară
- PIB Produs Intern Brut
- PII Poziția investițională internațională
- RM Republica Moldova
- SEC Sistemul european de conturi
- SCN Sistemul conturilor naționale
- SFG Statisticile financiare guvernamentale
- VMC Valori Mobiliare Corporative

1. Cadrul general

1.1. Rolul și obiectivele

În ultimii ani, conturile financiare și bilanțurile sectoriale (CFBS) au dobândit un rol semnificativ în cadrul Sistemului conturilor naționale (SCN), construit pe descrierea tradițională a agregatelor economice ale sectorului real și extins cu informații despre fluxurile și stocurile financiare. Crizele financiare recente au subliniat importanța unei abordări detaliate a sectoarelor economiei, în special a sectorului financiar. Sectorul financiar joacă un rol-cheie în intermedierea tranzacțiilor financiare și asigură concordanța între deciziile de împrumut și depozitare a diferitor unități instituționale în cadrul economiei, mai mult decât atât, intermedierea este diferită în funcție de tipul instituției financiare implicate, dar și de instrumentul financiar utilizat. Activele financiare și obligațiunile cuprind un set complex de instrumente, care au diverse incidențe asupra creditorilor și a debitorilor. O altă categorie de informații oferite de CFBS rezultă din comportamentul și calitatea contrapărții. De exemplu, în cazul în care o unitate instituțională își majorează obligațiile sale, este important să vedem cine este contrapartea care a finanțat aceste obligații și își asumă riscul unei eventuale incapacități de plată.

La nivel global, dezvoltarea CFBS a devenit o prioritate în domeniul dezvoltării statisticilor macroeconomice. Au fost luate măsuri importante în vederea redefinirii cadrului Sistemului conturilor naționale și prezentării unor informații adiționale, detaliate asupra fluxurilor și stocurilor financiare.

CFBS li se acordă o atenție deosebită datorită importanței informației furnizate destinate analizelor de stabilitate financiară în evaluarea efectului de levier între sectoarele economiei naționale, inclusiv analiza comparativă a indicatorilor CFBS între diferite țări, ca urmare a marilor crize financiare și a propagării condițiilor interne ale unei țări în sistemul financiar global.

Compilarea datelor conform sistemului CFBS va îmbunătăți statisticile macroeconomice și va permite evaluarea riscurilor sistemice ale sectoarelor și subsectoarelor țării, a instrumentelor financiare și a piețelor.

CFBS reliefează cinci beneficii-cheie în analiza stabilității financiare: acces la informații granulare până la nivel de subsector și instrument financiar, distribuirea informației publicului larg, statistici macroeconomice îmbunătățite, politici îmbunătățite și completarea cunoștințelor economice.

1.2. Cadrul legal

Banca Națională a Moldovei (BNM), conform art. 6 din Legea nr. 93/2017 cu privire la statistica oficială, este un producător de statistici oficiale.

Astfel, la recomandarea experților Fondului Monetar Internațional (FMI), de comun acord cu autoritățile naționale competente, BNM își asumă responsabilitatea de a compila conturile financiare și bilanțurile sectoriale. Decizia dată a ținut cont și de dreptul BNM, prevăzut la art. 43 și 72 din Legea nr. 548/1995

cu privire la Banca Națională a Moldovei, de a colecta informații statistice primare de la autoritățile competente ale statului, de la bănci și persoane fizice și juridice în vederea realizării obiectivelor și îndeplinirii atribuțiilor sale.

Metodologia compilării CFBS este elaborată în conformitate cu metodologia Sistemului Conturilor Naționale (SCN) a Organizației Națiunilor Unite, versiunea 2008 și Sistemului european de conturi (SEC), versiunea 2010 (SCN, ONU 2008/SEC 2010).

Metodologia se va revizui periodic, urmare a modificărilor metodologiilor SCN și SEC, precum și evoluțiilor pieței financiare din RM.

1.3. Alocarea responsabilităților

Statisticile aferente CFBS sunt compilate de către BNM. Totodată, BNM interacționează în mod regulat cu Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS), Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova (MF), Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), Depozitarul Central Unic (DCU) și cu alte autorități naționale în vederea furnizării informației și analizei acesteia, producerii estimărilor și validării rezultatelor obținute. Cooperarea dintre BNM și instituțiile menționate este asigurată, după caz, prin acorduri de colaborare.

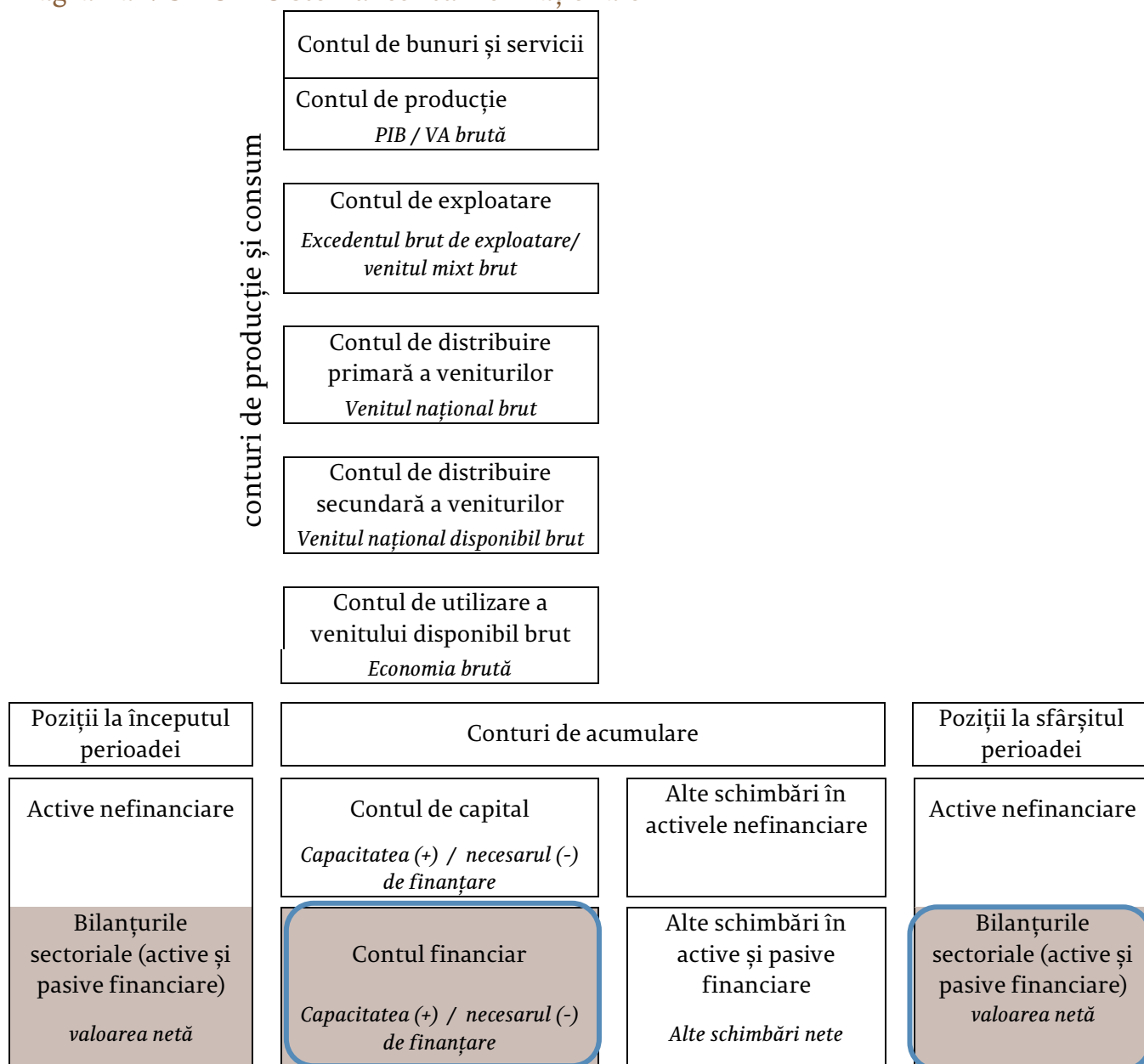
În BNM, Direcția statistică monetară și financiară din cadrul Departamentului raportări și statistică are responsabilitatea de a produce și de a disemina CFBS.

Angajații direcției implicați în compilarea CFBS sunt responsabili pentru colectarea și analiza datelor primare, elaborarea estimărilor, producerea datelor aferente CFBS și compilarea materialelor analitice respective. Persoanele cu atribuții manageriale din cadrul direcției sunt responsabile de validarea calculelor, estimărilor și materialelor analitice efectuate în baza datelor produse și, totodată, analizează în mod constant eventualele căi de dezvoltare a CFBS.

1.4. Aspecte principale ale CFBS

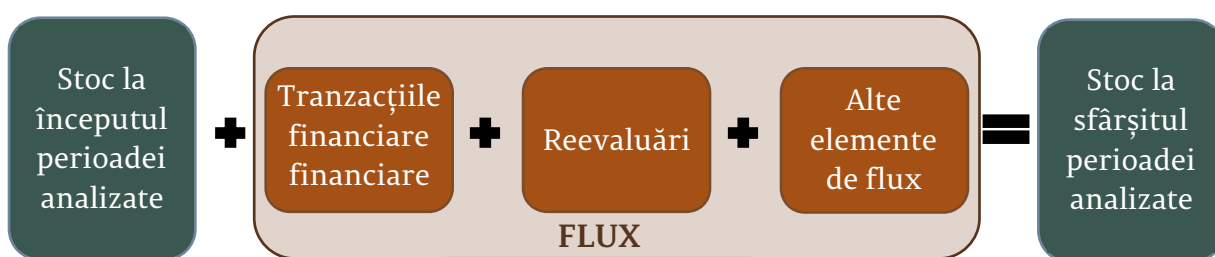
CFBS sunt parte integrantă a Sistemului de conturi Naționale a unei țări. Poziția acestora în cadrul SCN este prezentată în diagrama 1.

Diagrama 1. CFBS în Sistemul conturilor naționale

Conform SCN 2008, sistemul de conturi naționale înregistrează două tipuri de informații de bază: stocuri și fluxuri. Stocurile se referă la pozițiile/valorile la un moment dat, în timp ce fluxurile se referă la activitatea continuă și efectele evenimentelor care au loc într-o anumită perioadă de timp. Prin urmare, fluxurile reflectă crearea, transformarea, schimbul, transferul sau dispariția valorii economice a unui element de activ sau pasiv. Având în vedere că sistemul de conturi naționale este exhaustiv, toate modificările stocurilor pot fi explicate pe deplin prin fluxurile înregistrate în sistem (Diagrama 2).

Diagrama 2. Corelația dintre stocuri și fluxuri

Există trei tipuri principale de fluxuri, după modul de reflectare în conturile naționale: tranzacțiile nete, reevaluări sau modificări ale evaluării și alte elemente de flux.

Tranzacțiile financiare nete se referă la achizițiile nete de active financiare și la contractarea netă de datorii pentru fiecare tip de instrument financiar. Totodată, tranzacțiile financiare nete presupun interacțiunea între unități instituționale rezidente sau între acestea și restul lumii, de comun acord, și care rezultă în crearea, lichidarea sau schimbarea dreptului de proprietate asupra activelor financiare și pasivelor.

Reevaluări sau modificări ale evaluării reprezintă fluctuații care decurg din modificări ale prețurilor instrumentelor financiare (active și pasive) și care rezultă din simpla deținere/contractare a acestora (de exemplu, modificări ale prețurilor acțiunilor sau ale ratelor de schimb, în cazul instrumentelor denominate în valută).

Alte elemente de flux - modificările activelor și pasivelor, care nu sunt datorate nici tranzacțiilor, nici modificărilor de evaluare. Aici se includ: apariția și dispariția economică a activelor financiare și pasivelor, pierderile catastrofale, șocurile necompensate și reclasificările (reclasificarea entităților instituționale și reclasificarea activelor și obligațiunilor).

Prin urmare, Bilanțurile sectoriale (BS) prezintă valoarea activelor și pasivelor fiecărui sector al economiei naționale la finele perioadei analizate (stoc sau situația la sfârșitul trimestrului/anului).

Conturile financiare (CF) includ tranzacțiile nete cu active și pasive financiare ce au loc între unități instituționale rezidente, precum și între unitățile instituționale rezidente și restul lumii pe parcursul unei perioade de timp.

Caracteristici importante ale CFBS:

Acoperirea sectoarelor	Sectoarele instituționale ale economiei naționale, precum și restul lumii ca sector distinct cu care interacționează economia națională.
Acoperirea datelor	Stocuri și tranzacții nete. La etapa curentă, tranzacțiile nete se publică ca datele experimentale.

Principiul înregistrării cvadruple	Fiecare tranzacție trebuie să fie înregistrată de patru ori - o operațiune este reflectată, de fiecare dintre unitățile instituționale implicate (de obicei 2 unități), atât în partea de activ și de pasiv.
Momentul înregistrării	CFBS sunt întocmite pe bază de angajament. Înregistrările în contabilitate se efectuează în momentul încheierii tranzacțiilor, astfel creând drepturi/obligații noi, indiferent de momentul încasării/plății mijloacelor bănești sau altor tipuri de compensări.
Sisteme de clasificare	1) Clasificarea în funcție de sectoarele instituționale; 2) Clasificarea în funcție de instrumentele financiare.
Unități de măsură	Milioane lei
Perioada de raportare	pentru BS: serii anuale începând cu 2015 și serii trimestriale începând cu trimestrul I, 2020; pentru CF: serii trimestriale, începând cu trimestrul I 2020.
Periodicitatea datelor compilate	Trimestrială, anuală; Stocurile din trimestrul IV reprezintă stocurile anuale pentru anul respectiv. Pentru tranzacții nete, suma tranzacțiilor pentru trimestrele I- IV ale anului de raportare coincid cu tranzacțiile nete anuale pentru anul respectiv.
Surse de date	Principalele surse de date utilizate sunt: statistica monetară și bancară, statistica guvernamentală, situațiile financiare ale societăților comerciale nefinanciare, poziția investițională internațională (PII), balanța de plăți (BP), precum și calculele interne (în principal datele aferente sectoarelor de contrapartidă) și estimări.
Nivel de consolidare	- Sectorul societăților financiare (S12) – dezagregat (stocurile și tranzacțiile nete aferente relațiilor între subsectoarele S121-S128 sectorului societăților financiare sunt incluse în tabelele CFBS). Totodată, subsectoarele S122-S128 includ datele consolidate (stocurile sau tranzacțiile nete aferente relațiilor intra-subsectoriale (ex. între băncile comerciale) nu sunt incluse); - Sectorul guvernamental – date consolidate (nu includ înregistrările aferente stocurilor și/sau tranzacțiilor nete dintre autoritățile centrale și locale); - Sectorul gospodăriilor populației și Sectorul Instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației sunt reflectate agregat (însumat); - Sectorul societăților comerciale nefinanciare (S11) – date consolidate.

1.5. Caracteristici conceptuale ale CFBS

În vederea asigurării echilibrului între cerințele față de date și posibilitățile de colectare, caracteristicile CFBS sunt următoarele:

- a) compatibilitatea pe plan internațional;
- b) armonizarea cu alte sisteme statistice economice și sociale;
- c) consecvența;
- d) stabilitatea pe o perioadă îndelungată;
- e) concentrarea pe descrierea procesului economic în termeni monetari ușor de monitorizat;
- f) capacitatea de aplicare în diverse situații și în diverse scopuri.

CFBS sunt specifice următoarele dimensiuni:

- a) unități statistice și grupare în sectoare instituționale;
- b) stocuri;
- c) tranzacții nete;
- d) sistem de conturi și agregate.

Utilitatea CFBS constă în:

- a) Consolidarea politicii economice și fiscale prin oferirea datelor esențiale cu scopul formulării și ajustării acestora, în funcție de situația financiară a sectoarelor economice.
- b) Sprijinirea investițiilor și fluxurilor de capital: permite investitorilor să analizeze riscurile și oportunitățile economice, prin evaluarea surselor de finanțare și a sustenabilității sectoarelor.
- c) Promovarea unei gestionării financiare sustenabile și facilitarea planificării pe termen lung prin evaluarea economiilor, investițiilor și datoriilor la nivel sectorial.
- d) Creșterea statisticilor macroeconomice per ansamblu.

2. Cadrul conceptual și compilarea conturilor financiare și a bilanțurilor sectoriale

2.1. Concepte și definiții statistice

2.1.1. Clasificarea sectoarelor instituționale ale Republicii Moldova

Unitate instituțională - unitate economică rezidentă, care are autonomie de decizie în exercitarea funcției sale principale și/sau dispune de contabilitate completă (are atât documente contabile în care apar toate operațiunile economice și financiare efectuate în cursul perioadei, cât și un bilanț al activelor și pasivelor sale).

Rezident - o unitate instituțională care are centrul de interes economic în această țară, prin urmare desfășoară sau intenționează să desfășoare pe teritoriul respectiv o activitate economică cel puțin pe parcursul unui an. În caz contrar unitatea instituțională se consideră ca nerezidentă.

În contextul principiului de rezidență, conturile financiare ale Republicii Moldova acoperă doar activitățile unităților instituționale rezidente. Sucursalele în străinătate, acționarii nerezidenți și filialele instituțiilor rezidente peste hotare nu se includ în statisticile conturilor financiare.

În conformitate cu SCN 2008 (SEC 2010), unitățile instituționale sunt distribuite **în sectoare instituționale** – grupe ale unităților instituționale care sunt formate conform funcției de bază în cadrul economiei naționale, precum și în conformitate cu genul de activitate economică principală.

Sectoarele instituționale conform ESA2010	Conformitatea CFBS ale RM
Societăți comerciale nefinanciare (S.11)	●
Societățile comerciale nefinanciare cu capital majoritar public (S.11001)	
Societățile comerciale nefinanciare naționale cu capital majoritar privat (S.11002)	
Societățile comerciale nefinanciare cu capital majoritar privat sub control extern (S.11003)	
Societăți financiare (S.12)	●
Banca centrală (S.121)	●
Societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală (S.122)	●
Fondurile de piață monetară (S.123)	
Fondurile de investiții care nu sunt parte a pieței monetare (S.124)	
Alți intermediari financiari, exclusiv societățile de asigurare și fondurile de pensii (S.125)	●
Auxiliari financiari (S.126)	
Instituții financiare captive și alte entități creditoare (S.127)	
Societăți de asigurare (S.128)	●
Fonduri de pensii (S.129)	
Administrația publică (S.13)	●
Administrația centrală (S.1311)	
Administrația de stat (S.1312)	
Administrația locală (S.1313)	
Fondurile de asigurări sociale (S.1314)	
Gospodăriile populației (S.14)	●
Instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației (S.15)	●
Restul lumii (S.2)	●

Sectorul „Societăți comerciale nefinanciare” (S.11) cuprinde unitățile instituționale nefinanciare a căror funcție principală o constituie producția de bunuri și servicii nefinanciare destinate pieței și ale căror surse principale provin din vânzarea producției. În condițiile economiei naționale sectorul dat include:

- societățile cu capital privat /public /străin care sunt producători de piață și a căror funcție principală constă în producerea de bunuri și servicii nefinanciare;

- producătorii publici cu personalitate juridică, care sunt producători de piață și a căror funcție principală constă în producerea de bunuri și servicii nefinanciare (spitale și școli private etc);
- instituțiile fără scop lucrativ sau asociațiile în serviciul societăților comerciale nefinanciare (asociații de producători, etc.);
- sediile centrale ce controlează un grup de societăți care sunt producători de piață, unde activitatea preponderentă a acestui grup de societăți în ansamblu – măsurată pe baza valorii adăugate – este producția de bunuri și servicii nefinanciare.

În funcție de forma juridică, aceste unități pot fi organizate în formă de societăți pe acțiuni, societăți de răspundere limitată, întreprinderi de arendă, instituții private, cooperative, asociații de producători, societăți în nume colectiv etc.

În funcție de nivelul de control al administrației publice asupra societății comerciale nefinanciare, sectorul respectiv este divizat în societăți nefinanciare cu capital majoritar public și societăți comerciale nefinanciare cu capital majoritar privat.

Sectorul „**Societăți financiare**” (S.12) cuprinde unitățile instituționale a căror funcție principală constă în intermedierea financiară, adică colectarea, transformarea și redistribuirea disponibilităților financiare. Principalele tipuri de tranzacții ale acestor unități includ tranzacțiile cu instrumente financiare cum ar fi depozite, valori mobiliare, împrumuturi, etc.

Sectorul societăților financiare cuprinde următoarele subsectoare:

- **Banca centrală (S.121)** - instituția a cărei funcții principale constau în emiterea de monedă și menținerea valorii interne și externe a acesteia și în administrarea unei părți sau în întregime a rezervelor valutare ale țării.

În RM acest subsector este reprezentat de BNM;

- **Societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală sau alte instituții financiare monetare (S.122)** - toate societățile financiare, cu excepția BNM, care sunt implicate, în principal, în intermediere financiară și a căror activitate constă în primul rând, în primirea de depozite și/sau alte instrumente analoge depozitelor de la alte unități instituționale pe cont propriu.

În RM acest subsector include băncile și asociațiile de economii și împrumut, cu licență de categoria B (organizații necomerciale cu statut juridic special, constituite benevol de persoane fizice și juridice, asociate pe principii comune, care acceptă de la membrii săi depuneri de economii, le acordă acestora împrumuturi, precum și alte servicii financiare);

- **Fondurile de piață monetară (S.123)** – organisme de plasament colectiv care colectează fonduri prin emisiunea de acțiuni, obligațiuni și alte tipuri de valori mobiliare corporative (VMC). Veniturile fondurilor respective sunt investite, în principal, în instrumente ale pieței monetare, acțiuni, sau unități ale altor fonduri de piață monetară, instrumente de natura datoriei transferabile cu o scadență reziduală cel mult de un an, depozite bancare. Acțiunile fondurilor de piață monetară pot fi transferate prin cec sau prin alte mijloace de plată directe părților terțe. Datorită specificului instrumentelor

în care se investesc mijloacele fondurilor, acțiunile sau participațiile acestora pot fi considerate ca fiind substitute apropiate ale depozitelor;

- **Fondurile de investiții care nu sunt parte a pieței monetare (S.124)** - toate sistemele de investiții colective, cu excepția celor clasificate în subsectorul fondurilor de piață monetară, care sunt implicate, în principal, în intermediere financiară. Activitatea acestora constă în emiterea de acțiuni sau unități ale fondurilor de investiții care nu sunt substitut pentru depozite și în efectuarea, pe cont propriu, de investiții, în principal, în active financiare, altele decât activele financiare pe termen scurt, și în active nefinanciare (de obicei, bunuri imobiliare);
- **Alți intermediari financiari, exclusiv societățile de asigurare și fondurile de pensii (S.125)** - toate societățile și cvasisocietățile¹ financiare a căror activitate principală constă în furnizarea de servicii de intermediere financiară prin subscrierea de angajamente sub alte forme decât bani, depozite, titluri de participare la fondurile de investiții sau angajamente legate de domeniul asigurărilor, pensii și sisteme standardizate de garantare.

Actualmente, aici sunt incluse OCN, precum și asociațiile de economii și împrumut cu licență de categoria A (fără dreptul de a accepta depozite pe cont propriu);

- **Auxiliari financiari (S.126)** - toate societățile și cvasisocietățile financiare a căror funcție principală constă în exercitarea de activități strâns legate de intermedierea financiară, fără a fi, ele însele, intermediari financiari.

Aici sunt incluși: brokerii de asigurare, societățile care furnizează infrastructurile necesare pentru funcționarea piețelor financiare (Bursa de valori, Depozitarul central unic), autoritățile centrale de control al intermediarilor financiari și al piețelor financiare, gestionarii fondurilor de pensii, instituțiile fără scop lucrativ cu personalitate juridică care deservesc societățile financiare, dar care nu exercită nicio activitate de intermediere financiară, instituțiile de plată (care facilitează plățile între cumpărător și vânzător);

- **Instituții financiare captive și alte entități creditoare (S.127)** - toate societățile și cvasisocietățile financiare care nu sunt implicate nici în activități de intermediere financiară, nici în furnizarea de servicii auxiliare și ale căror active sau pasive nu sunt, în marea lor majoritate, tranzacționate pe piețele libere.

Aici sunt incluse: agențiile imobiliare, casele de amanet;

- **Societăți de asigurare (S.128)** - toate societățile și cvasisocietățile financiare a căror funcție principală constă în furnizarea de servicii de intermediere financiară rezultate din mutualitatea riscurilor, în principal sub formă de asigurări directe sau reasigurări;
- **Fonduri de pensii (S.129)** - toate societățile și cvasisocietățile financiare a căror funcție principală constă în furnizarea de servicii de intermediere financiară rezultate din mutualitatea riscurilor sociale și necesităților

¹ Cvasisocietățile sunt entități care dispun de o contabilitate completă dar nu au statut juridic separat. Acestea au un comportament economic și financiar diferit de cel al proprietarilor lor și similar celui al societăților. Se consideră că acestea se bucură de autonomie de decizie și sunt definite ca unități instituționale distincte.

persoanelor asigurate (asigurări sociale). Fondurile de pensii în calitate de sisteme de asigurări sociale asigură venituri după pensionare și, adesea, indemnizații în caz de deces sau handicap.

Actualmente, în tabelele CFBS se includ date detaliate doar aferente subsectoarelor S121, S122, S125 și S128. Sectorul S125 cuprinde toate entități sectorului financiar (S12) care nu fac parte din subsectoarele S121, S122 și S128, dar datele cărora sunt disponibile. Această abordare se datorează, în mare parte, insuficienței datelor disponibile necesare pentru a dezagrega subsectorul S125. Pe de altă parte, activitățile subsectoarelor S123, S124, S126 – S129 sunt nesemnificative pentru economia Republicii Moldova și, prin urmare, la momentul actual, dezagregarea lor nu se consideră relevantă, inclusiv prin prisma cost (de raportare) beneficiu (pentru utilizatorii datelor).

Sectorul „**Administrația publică**” (S.13) cuprinde unitățile instituționale, a căror funcție principală este de a produce servicii non-piață destinate consumului individual și colectiv și de a efectua operațiuni de redistribuire a veniturilor statului. Resursele lor provin din contribuțiile obligatorii vărsate de celelalte unități instituționale, precum și din veniturile din proprietate, prestarea serviciilor de piață, împrumuturi.

Sistemul de securitate socială al administrației publice diferă de la o țară la altă. Astfel, fiecare nivel administrativ poate avea astfel de sisteme sau acesta poate fi unic la nivel de țară. Prin urmare, există două sisteme de codificare a subsectoarelor administrației publice:

- 1) sistemul de securitate socială este prezentat ca un subsector separat;
- 2) sistemul de securitate socială – partea integrantă a subsectorului din care face parte.

Republica Moldova, având sistemul de securitate socială centralizat poate fi atribuită primei clasificări. Astfel sectorul dat se compune din patru subsectoare.:

- **Administrația centrală (S.1311)** cuprinde toate organismele administrației de stat și alte organisme centrale, ale căror competențe se extind, în general, pe tot teritoriul economic. Aici sunt incluse instituțiile fără scop lucrativ care sunt controlate de administrația centrală și ale căror competențe se extind pe întreg teritoriul economic și organismele de reglementare a pieței, care sunt în exclusivitate sau în principal distribuitoare de subvenții;
- **Administrația de stat (S.1312)** este format din instituțiile publice, precum și instituțiile non-profit controlate de administrația de stat. Administrațiile de stat cuprinde unități instituționale care exercită unele funcții guvernamentale la un nivel inferior celui al administrației centrale, dar superior celui al administrației locale. Acest subsector nu este specific Republicii Moldova;
- **Administrațiile locale (S.1313)** - instituțiile publice ale căror competențe se extind numai pe o subdiviziune locală din teritoriul economic. Din subsectorul S.1313 fac parte instituțiile fără scop lucrativ care sunt controlate de administrațiile locale și ale căror competențe se limitează la teritoriul economic al administrațiilor locale;

- **Fondurile de securitate socială (S.1314)** reunesc unitățile instituționale centrale, statale (dacă există) și locale, activitatea principală a căror constă în a furniza prestații sociale prin unul sau mai multe mecanisme de securitate socială. Mecanismele de securitate socială presupun intervenții guvernamentale sistematice, care au menirea să ajute gospodăriile și persoanele fizice să evite un set definit de riscuri sociale.

Riscurile sociale tipice acoperite de aceste mecanisme sunt:

- Bătrânețea;
- Invaliditatea;
- Decesul;
- Incapacitatea temporară de muncă și concediile pentru îngrijirea copilului;
- Accidentele la locul de muncă;
- Șomajul.

Adesea, guvernul asigură scutirea în formă de prestații sociale sau plățile furnizate în cadrul unui program colectiv. Aceste prestații sunt furnizate prin sisteme de securitate socială care acoperă comunitatea întreaga sau o parte semnificativă a acesteia, și în general, necesită participarea oficială a beneficiarilor, evidențiată prin contribuții obligatorii din partea angajaților și/sau angajatorilor.

Din cauza lipsei detaliilor necesare în sursele de date disponibile, la momentul actual, în tabelele CFBS, sectorul guvernamental se prezintă agregat.

Sectorul „**Gospodăriile populației**” (S.14) cuprinde indivizi sau grupuri de indivizi care pot fi atât consumatori cât și întreprinzători. Resursele principale ale acestora provin din remunerarea salariaților, venituri din proprietate, transferuri efectuate din celelalte sectoare și din încasările provenind din vânzarea producției. Sectorul dat cuprinde:

- persoanele sau grupurile de persoane a căror funcție principală este consumul și care produc bunuri și servicii nefinanciare numai pentru propriul consum final. Acele servicii nefinanciare sunt serviciile de locuință prestate de către gospodăriile proprietarilor ocupanți și serviciile gospodărești rezultate din utilizarea de personal remunerat;
- persoanele ce trăiesc în permanență în instituții și a căror autonomie de acțiune sau de decizie în sfera economică este foarte limitată sau inexistentă (este cazul, de exemplu, al membrilor ordinilor religioase ce trăiesc în mănăstiri, al pacienților spitalizați pe perioade lungi, al deținuților ce ispășesc pedepse de lungă durată sau al persoanelor în vârstă care trăiesc în aziluri de bătrâni). Aceste persoane sunt tratate drept unități instituționale distincte: o singură gospodărie a populației;
- întreprinderile individuale, gospodăriile țărănești și asociațiile de persoane fără personalitate juridică (altele decât cvasisocietățile) care sunt producători de piață.

Sectorul „**Instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației**” (S.15) grupează unitățile instituționale care prestează servicii non-piață pentru

gospodării și ale căror resurse provin din contribuțiile voluntare efectuate de gospodării și din veniturile din proprietate.

În acest sector se includ:

- sindicatele, grupurile profesionale, societățile științifice, asociațiile de consumatori, partidele politice, bisericile și comunitățile religioase (inclusiv cele finanțate, dar necontrolate de administrațiile publice), cluburile sociale, culturale, recreative și sportive;
- organizațiile de caritate și asociațiile de binefacere finanțate prin transferuri voluntare, în bani sau în natură, provenite de la alte unități instituționale.

La etapa actuală, în tabelele CFBS ale RM, datele aferente sectoarelor S.14 și S.15 se reflectă agregat.

Sectorul „Restul lumii” (S.2) - unitățile instituționale nerezidente. Relațiile economice cu alte țări se efectuează prin sectorul „Restul lumii” care unește toate unitățile instituționale – nerezidente, în cazul când acestea interacționează cu sectoarele rezidente. Respectiv, sectorul S2 nu este un sector care dispune de contabilitate completă și datele aferente nu includ decât operațiunile efectuate de unitățile instituționale rezidente cu unitățile instituționale nerezidente.

2.1.2. Clasificarea instrumentelor financiare

Clasificarea instrumentelor financiare în cazul CFBS ale Republicii Moldova corespunde cu SCN 2008 (SEC 2010). Astfel, se disting opt categorii de instrumente financiare:

- F.1. aur monetar și drepturi speciale de tragere;
- F.2. numerar și depozite;
- F.3. titluri de natura datoriei;
- F.4. împrumuturi;
- F.5. acțiuni și participații ale fondurilor de investiții;
- F.6. sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate;
- F.7. instrumente financiare derivate și opțiuni pe acțiuni ale angajaților;
- F.8. alte conturi de primit/de plătit.

Aurul monetar și drepturile speciale de tragere (DST) (F.1) include două tipuri de instrumente financiare: aur monetar și drepturi speciale de tragere, care în mod tradițional sunt deținute de către autoritățile monetare ale unei țări.

Aurul monetar (F.11) - aurul deținut de către autoritățile monetare ale țării și care este păstrat în calitate de active de rezervă. El include lingourile de aur și conturile de aur nealocate deținute la nerezidenți și care conferă dreptul de solicitare a livrării de aur. Lingourile de aur incluse în aurul monetar reprezintă singurul activ financiar pentru care nu există niciun pasiv în contraparte.

Drepturile speciale de tragere (F.12) sunt active de rezervă internaționale create de FMI alocate membrilor săi pentru a suplimenta activele de rezervă existente. DST sunt deținute exclusiv de către deținătorii oficiali (banca centrală sau administrația publică) fiind transferabile între participanți și alți deținători oficiali. Deținerile de DST reprezintă dreptul asigurat și necondiționat al fiecărui deținător de a obține

alte active de rezervă, în special valută, de la alți membri ai FMI. În cazul Republicii Moldova aceste active sunt deținute de către Ministerul Finanțelor.

Numerarul și depozitele (F.2) reprezintă numerarul în circulație și depozitele, atât în moneda națională, cât și în valută. Aici există trei subcategorii de instrumente financiare:

- **numerar (F.21)** - bancnotele și monedele care sunt emise sau autorizate de către autoritățile monetare. Numerarul nu include monedele comemorative și jubiliare, care conform SNA 2008 sunt tratate ca active nefinanciare;
- **depozite transferabile (F.22)** - depozitele care se pot schimba în numerar, la cerere, la paritate și care sunt direct utilizabile pentru efectuarea de plăți prin cec, ordin, mandat, debitare/creditare directă sau printr-o altă formă de plată directă, fără penalități sau restricții;
- **alte depozite (F.29)** - alte depozite decât cele transferabile. Alte depozite nu pot fi utilizate pentru efectuarea de plăți, exceptând plățile la scadență sau după o notificare cu termen convenit, și nu se pot schimba în numerar sau în depozite transferabile fără restricții sau penalități semnificative.

Valorile mobiliare de natura datoriei (F.3) sunt instrumente financiare negociabile care servesc drept dovadă a existenței datoriei. Acestea au următoarele caracteristici:

- dată a emiterii, la care titlul de natura datoriei este emis;
- un preț de emisie, la care investitorii cumpără titlurile de natura datoriei la prima emisie;
- dată de răscumpărare sau scadență, la care trebuie efectuată plata finală programată contractual a principalului;
- un preț de răscumpărare sau valoarea la vedere, care este suma de plătit de către emitent deținătorului la scadență;
- scadență inițială, care este perioada de la data emiterii până la plata finală programată contractual;
- scadență rămasă sau reziduală, care este perioada de la data de referință până la plata finală programată contractual;
- rată a cuponului, pe care emitentul o plătește deținătorilor de titluri de natura datoriei; cuponul poate fi fixat pe toată durata de viață a titlului de natura datoriei sau poate varia în funcție de inflație, ratele dobânzii sau prețurile activelor. Bonurile și titlurile de natura datoriei cu cupon zero nu oferă dobândă la cupon;
- scadența cuponului – data la care emitentul plătește cuponul deținătorului de titluri;
- prețul de emisie, prețul de răscumpărare și rata cuponului pot fi exprimate (sau operațiunile aferente pot fi încheiate) fie în monedă națională, fie în valută.

Împrumuturi (F.4) – orice angajament de a acorda bani ca împrumuturi cu condiția rambursării lor. Împrumuturile sunt caracterizate prin următoarele trăsături:

- condițiile aferente unui împrumut, fie sunt fixate de către societatea financiară care îl acordă, fie sunt convenite de împrumutător și împrumutat, direct sau prin intermediul unui broker;
- inițiativa de a lua un împrumut îi aparține, de obicei, împrumutatului;
- un împrumut este o datorie necondiționată către creditor care trebuie rambursată la scadență și care poate fi purtătoare de dobândă.

În tabelele CFBS al RM toate împrumuturile sunt împărțite în două tipuri în funcție de scadența inițială:

- ***împrumuturi pe termen scurt (F.41)*** – împrumuturi scadența inițială cărora cuprinde termenul de până la un an (inclusiv);
- ***împrumuturi pe termen lung (F.42)***, cu o scadență inițială mai mare de un an.

Participații și acțiuni/unități ale fondurilor de investiții (F.5) - creanțe reziduale asupra activelor unităților instituționale care au emis acțiunile sau unitățile. Participațiile și acțiunile fondurilor de investiții sunt împărțite în două subcategorii:

- ***participații (F.51)*** - activ financiar care este o creanță asupra valorii reziduale a unei societăți, după ce toate celelalte creanțe au fost plătite. Deținerea în proprietate a unor participații în entități juridice este, de obicei, evidențiată prin acțiuni, certificate de depozit, titluri de participare sau documente similare;
- ***acțiuni/unități ale fondurilor de investiții (F.52)*** - acțiuni emise de fondurile de piață monetară (FPM). Acțiunile sau unitățile FPM pot fi transferabile și sunt adesea considerate drept substitute pentru depozite.

De menționat că, conform SCN 2008, provizioanele pentru pierderi nu sunt considerate ca un instrument separat, ci reprezintă un mecanism intern de contabilitate pentru a reflecta pierderile potențiale ale fondurilor proprietarilor. Respectiv, statistica BS include provizioanele pentru pierderi la împrumuturi, provizioanele pentru alte pierderi, provizioanele aferente beneficiilor, precum și provizioanele curente (sectorul societăților comerciale nefinanciare) în fondurile proprietarilor și anume la alte rezerve.

Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate (F.6) cuprind:

- ***provizioane tehnice de asigurări generale (F.61)***;
- ***drepturi asupra asigurărilor de viață și a rentelor (F.62)*** - reprezintă creanțe financiare pe care titularii de polițe de asigurare de viață și beneficiarii de rente le au în raport cu societățile care oferă asigurări de viață;
- ***drepturi de pensie (F.63)*** - creanțele financiare pe care angajații actuali și foștii angajați le dețin în raport cu angajatorii lor, asigurătorul sau fondul de pensii private;
- ***drepturi ale fondurilor de pensii asupra administratorilor fondurilor de pensii (F.64)*** - un angajator poate delega prin contract un terț care să administreze fondurile de pensii în beneficiul angajaților săi. În cazul în care angajatorul continuă să dețină puterea de decizie în cadrul sistemelor de pensii și este responsabil de orice deficit de finanțare, precum și dreptul de a reține orice surplus de finanțare, angajatorul este descris ca managerul

fondului de pensii, iar unitatea care lucrează sub conducerea managerului fondului de pensii este descrisă ca administratorul fondului de pensii;

- ***drepturi la prestații, altele decât pensiile (F.65)*** - excedentul de contribuții nete peste prestații reprezintă o creștere a obligațiilor sistemului de asigurări față de beneficiari. Acest element este prezentat ca o ajustare a contului de utilizare a veniturilor. De asemenea, sporește partea obligațiunilor în statisticele CFBS pentru sectorul S128. Acest element apare rareori și, din motive pragmatice, modificările acestor drepturi cuvenite, altele decât pensiile, pot fi incluse în aceeași categorie cu pensiile;
- ***provizioane pentru executarea garanțiilor standardizate (F.66)*** - creanțe financiare pe care deținătorii de garanții standardizate le dețin asupra unităților instituționale care le oferă.

Instrumente financiare derivate și opțiunile pe acțiuni ale angajaților (F.7) includ:

- ***instrumente financiare derivate (F.71)*** - instrumente financiare corelate cu un instrument financiar specificat sau cu un indice sau cu o marfă, prin intermediul cărora, pe piețele financiare, se pot tranzacționa riscurile financiare specifice. Instrumentele financiare derivate trebuie să îndeplinească condițiile: sunt legate de un activ financiar sau nefinanciar, de un grup de active sau de un indice; sunt negociabile, fie pot fi compensate pe piață; și nu este transferat niciun principal pentru a fi rambursat;
- ***opțiuni pe acțiuni ale angajaților (F.72)*** - contracte care conferă titularului opțiunii dreptul, dar nu și obligația, de a cumpăra de la emitentul opțiunii sau de a-i vinde acestuia un activ la un preț prestabilit într-un interval de timp sau la o anumită dată.

Alte conturi de primit/de plătit (F.8) - active și pasive financiare create ca elemente de contraparte la operațiunile în cazul cărora există o diferență de timp între aceste operațiuni și plățile aferente. Acestea includ operațiuni cu creanțe financiare care rezultă din plăți anticipate sau cu întârziere pentru operațiuni cu bunuri sau servicii, operațiuni de repartiție sau operațiuni financiare pe piețe secundare. În cazul Republicii Moldova, această grupă de instrumente cuprinde:

- ***credite comerciale și avansuri (F.81)*** - creanțe financiare care rezultă din acordarea directă a creditului de către furnizorii de bunuri și servicii către clienții lor, precum și avansuri pentru producția în curs de realizare sau neîncepută, sub formă de plăți în avans efectuate de clienți pentru bunuri încă nelivrate și servicii încă neprestate;
- ***alte conturi de primit/de plătit, excluzând creditele comerciale și avansuri (F.89)*** - includ alte conturi de primit și de plătit decât cele descrise anterior și care nu sunt legate de producerea serviciilor și produselor. Acestea acoperă sumele legate de taxe, dividende, procurarea și realizarea valorilor mobiliare, contribuții sociale, renta, salarii, alte remunerări, contribuții sociale etc.

2.2. Compilarea CFBS

2.2.1. Surse de date și metode de estimare pentru bilanțurile sectoriale

În vederea compilării CFBS, sunt utilizate diverse și multiple surse de date. În scopul producerii celor mai precise și fiabile date statistice pentru un anumit sector/instrument, sursa principală a datelor este determinată în urma comparării tuturor surselor existente pentru același tip de date și a evaluării calității lor. În acest context, se acordă preferință acelor surse de date care sunt fiabile și sunt compilate în conformitate cu cerințele metodologice existente.

Sursele de date care sunt utilizate pentru a compila bilanțurile sectoriale pot fi grupate în două categorii – interne (date și statistici oficiale produse de BNM) și externe (date raportate la BNM de alte entități și instituții):

Denumirea raportului/ sursei	Entitatea responsabilă	Periodicitatea	Disponibilitate
Surse interne			
Bilanțul BNM și alte rapoarte interne privind activitatea BNM	BNM	zilnic	t+1 zi
Poziția Investițională Internațională	BNM	trimestrial	t+90 zile
Datoria externă	BNM	trimestrial	t+90 zile
Informația detaliată aferentă Certificatelor Băncii Naționale	BNM	trimestrial	t+5 zile
Surse externe			
Rapoartele prezentate de către bănci	băncile rezidente	lunar	t+20 zile
Situațiile financiare individuale ale companiilor de asigurări	companii de asigurări	trimestrial	t+30 zile
Situațiile financiare ale organizațiilor comerciale nefinanciare	BNS	anual	T+180 zile
Statisticile financiare guvernamentale	MF	anual	t+90 zile
Datoria publică	MF	trimestrial	t+90 zile
Statistica monetară raportată de către Asociații de Economie și Împrumut licența "B"	BNM	trimestrial	t+60 zile pentru datele trimestriale t+150 zile pentru datele anuale
Situațiile financiare Asociațiilor de Economie și Împrumut licența „B"	BNM	lunar	t+60 zile
Statistica monetară raportată de către Asociații de Economie și Împrumut licența "A"	BNM	trimestrial	t+60 zile pentru datele trimestriale t+150 zile pentru datele anuale
Statistica monetară raportată de către organizații de creditare nebanară	BNM	trimestrial	t+60 zile pentru datele trimestriale t+150 zile pentru datele anuale

Clasificarea surselor de date statistice în funcție de sector economic și de instrument financiar sunt prezentate în anexa. Datele din diferite surse sunt comparate, iar prima sursă din listă se consideră cea mai fiabilă și se utilizează pentru compilarea BS. De exemplu, statistica bancară este cea mai utilizată sursă de date în cazul compilării datelor aferente creditelor/depozitelor bancare.

În vederea compilării bilanțurilor sectoriale pentru fiecare sector, sursele pot fi descrise în modul următor:

- **„Societăți comerciale nefinanciare” (S11):** Comparativ cu sectorul societăților financiare, unde sursele de date statistice sunt diverse și acoperă toate necesitățile în vederea compilării BS, datele pentru societățile nefinanciare nu sunt atât de detaliate, ceea ce se explică prin diversitatea și numărul mare a unităților instituționale grupate în acest sector. În acest context, luând în considerare experiența altor țări, datele aferente sectorului dat sunt compilate utilizând datele contrapărților. În cazul când acest lucru este imposibil, sunt utilizate bilanțurile contabile agregate ale societăților comerciale nefinanciare.
- **„Societăți financiare” (S12):** sursele de date principale diferă în funcție de subsectorul vizat:
 - Pentru datele „Băncii centrale” (S121) se utilizează bilanțul contabil al BNM și diferite rapoartele financiare interne ale BNM;
 - Datele aferente subsectorului „Societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală” (S122) se compilează, în principal, în baza rapoartelor de statistică monetară atât pe sistemul bancar, cât și pe asociații de economii și împrumut (licență categoria B). Totodată, sunt utilizate bilanțurile contabile agregate ale băncilor licențiate, raportul aferent clasificării deținătorilor certificatelor Băncii Naționale, diferite rapoarte financiare, informația agregată a băncilor aferentă distribuirii capitalului, alte rapoarte disponibile și compatibile cu metodologia SCN 2008;
 - Pentru subsectorul „Alți intermediari financiari” (S125), sursele de date primare sunt rapoartele compilate de entități de raportare în scopurile statisticii monetare și financiare. Actualmente, rapoartele respective acoperă doar datele aferente OCN și asociațiilor de economii și împrumut (licență categoria A);
 - Subsectorul „Companii de asigurări” (S128): sursele de date primare sunt rapoartele aferente statisticii monetare, compilate de către companii de asigurare / reasigurare, precum și altă informație disponibilă și relevantă pentru compilarea BS.
- Bilanțurile sectoriale consolidate pentru sectorul **„Administrația publică” (S13)** sunt compilate pe baza statisticilor financiare guvernamentale și a datelor aferente fondurilor de pensii de stat elaborate de către Ministerul Finanțelor.
- Sectoarele **„Populația” (S14)** și **„Instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației” (S15)** în CFBS sunt prezentate agregat. La etapa actuală a compilării CFBS, BNM nu dispune de informațiile necesare pentru a diviza sectoarele respective. Totodată, ca surse de date primare sunt utilizate

datele contrapărților, diferite estimări și calcule. De exemplu, pentru datele BS numerarul deținut este calculat utilizând metoda reziduală.

- Sectorul „Restul lumii” (S2) – sursele de date primare sunt furnizate de raportul privind poziția investițională internațională, precum și de alte surse de date necesare, după caz.

Unele surse de date, cum ar fi Raportul aferent statisticilor guvernamentale, precum și situațiile financiare ale organizațiilor comerciale nefinanciare sunt disponibile doar cu frecvență anuală. Respectiv, pentru statisticile bilanțurilor sectoriale compilate trimestrial sunt utilizate metode de interpolare (IL) și extrapolare liniară (EL) pentru următorii indicatori:

	Cod	Denumirea indicatorului	S11		S13	
			IL	EL	IL	EL
Active	AF2	Numerar și conturi curente	●	●		
	AF4	Împrumuturi acordate			●	●
	AF5	Participații și acțiuni			●	●
	AF8	Decontări cu bugetul	●	●		
		Decontări cu personalul	●	●		
Pasive	AF5	Participații și acțiuni	●	●		
		Decontări cu personalul	●	●		
	AF8	Datorii privind asigurările sociale și medicale	●	●		
		Datorii față de proprietari	●	●		

Perioada de extrapolare – datele anuale disponibile + 4 trimestre. Odată ce sunt disponibile datele anuale, datele din trimestrul 4 se substituie cu datele reale și cele 3 trimestre se interpoalează cu utilizarea datelor din trimestrul 4 (care coincide cu datele anuale).

Pentru alte categorii de instrumente se folosesc surse directe sau informații parvenite de la contrapărți.

2.2.2. Surse de date și metode de estimare pentru conturile financiare

Clasificarea surselor de date statistice în funcție de sector economic și de instrument financiar sunt prezentate în anexa. Comparativ cu bilanțurile sectoriale, în care sursele de date sunt destul de vaste și calitative, pentru conturile financiare sunt necesare mai multe estimări. În majoritatea cazurilor, tranzacțiile financiare nete sunt calculate în baza stocurilor prezentate în BS pornind de la ipoteza că alte elemente de flux sunt nule (cu excepția asupra instrumentului împrumuturi acordate/contractate, unde sunt incluse în calcul și alte elemente de flux). Principiile de estimare a datelor pentru care sursele directe de date lipsesc pot fi grupate după cum urmează:

- 1) Pentru instrumentele denominate în moneda națională, tranzacțiile financiare nete (T) sunt calculate ca diferența între stocul la începutul (S₀) și stocul la sfârșitul (1) perioadei analizate: $T = S_1 - S_0$;
- 2) Pentru instrumentele denominate în valută, tranzacțiile financiare sunt calculate prin excluderea din fluxul financiar a valorii reevaluărilor (VC) ale

activelor deținute sau obligațiunilor contractate cauzate de modificarea cursului de schimb: $T = S_1 - S_0 - VC$, unde VC se calculează pentru fiecare valută aparte conform metodologiei FMI prezentate în Manualul și ghidul de compilare a datelor pentru statistica monetară și financiară (anexa 5.1) cu utilizarea cursului oficial de schimb mediu zilnic pentru perioada analizată.

- 3) Tranzacțiile financiare nete aferente împrumuturilor acordate/contractate sunt calculate prin eliminarea valorilor împrumuturilor neperformante excluse din bilanțul contabil al entității instituționale în perioada analizată, acestea fiind parte componentă a altor elemente de flux (OCVA). Astfel pentru împrumuturile denominate în moneda națională se aplică formula $T = S_1 - S_0 - OCVA$, iar pentru cele denominate în valută – formula $T = S_1 - S_0 - VC - OCVA$.
- 4) Tranzacțiile financiare aferente acțiunilor și altor forme de participații se calculează ca diferența dintre stocuri ($T = S_1 - S_0$) aferente capitalului social și capitalului suplimentar ale entităților instituționale din sectorul analizat, precum și reinvestirea profiturilor acestora. Alte părți componente ale capitalului propriu sunt supuse reevaluărilor:

	S_0	T	VC	OCVA	S_1
Capital social	•	•			•
Capital suplimentar	•	•			•
Profit nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți	•		•		•
Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	•		•		•
Rezerve	•		•		•
Reevaluarea activelor conform IFRS	•		•		•
Reinvestirea profiturilor	•	•			•

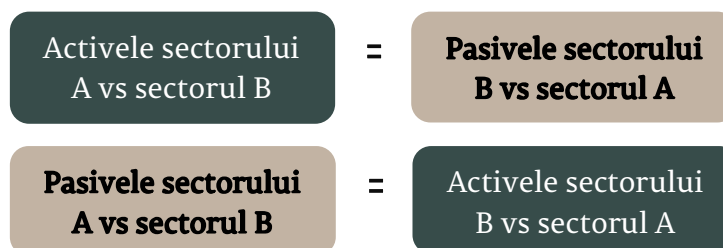
2.2.3. Verificări de calitate și de plauzibilitate ale datelor compilate

CFBS sunt compilate pe baza unui șir de rapoarte statistice, care se supun controlului de plauzibilitate odată ce sunt utilizate în procesul de compilare a CFBS. Totodată, conturile financiare sunt publicate, la prima etapă, ca date experimentale, ținând cont de maturitatea procesului de elaborare a acestor statistici, precum și nivel ridicat de estimări comparativ cu utilizarea datelor raportare.

În esență, CFBS, ca parte componentă a conturilor naționale, sunt menite să ofere o prezentare veridică și de ansamblu a fluxurilor și stocurilor financiare, precum și să reflecte cât mai exact posibil evoluția în timp a acestora. Împreună cu cerințele de coerență a conturilor naționale și cu aplicarea strictă a cadrului conceptual al SCN, obiectivele date definesc criteriul de referință atât pentru plauzibilitatea conturilor financiare, cât și pentru plauzibilitatea datelor subiacente.

În ceea ce privește statisticile agregate, au fost identificate următoarele criteriile de coerență:

- *Coerența instrumentelor (coerența orizontală)* – toate subcategoriile de instrumente financiare trebuie să fie coerente cu indicatorii generalizatori respectivi.

Prin urmare, pentru diferite tipuri de informații este necesar să fie asigurat echilibrul intersectorial, adică activul pe care sectorul A îl recunoaște în raport cu sectorul B (de exemplu, împrumuturile acordate gospodăriilor populației pe care băncile le înregistrează în bilanț ca activul lor) trebuie să fie egal cu pasivul pe care sectorul B îl recunoaște în raport cu sectorul A (adică, împrumuturile restante pe care gospodăriile le datorează băncilor).

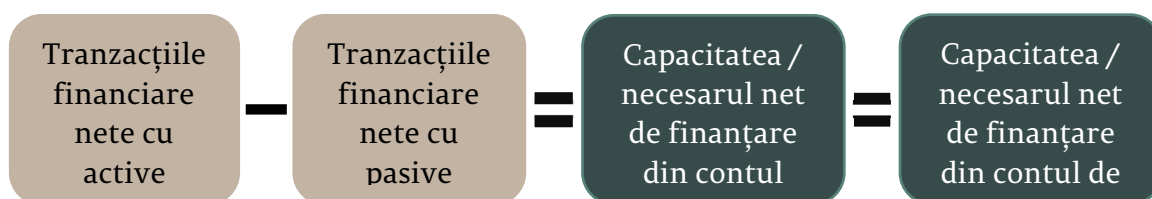

Aceeași abordare este valabilă și pentru economia națională, ceea ce presupune că valoarea financiară netă (diferența dintre soldul activelor financiare și soldul obligațiunilor) ale tuturor sectoarelor rezidente la finele perioadei analizate trebuie să fie egală cu valoarea financiară netă a economiei naționale (total) și, totodată, egală, dar cu semn opus, cu valoarea financiară netă a sectorului „Restul lumii”².

- *Coerența sectoarelor* – datele aferente stocurilor pe subsectoare trebuie să fie coerente cu datele sectoriale, precum și cu indicatorul generalizator – economia totală; Același principiu este valabil și pentru tranzacțiile financiare nete dar și pentru alte elemente de flux.
- *Coerența consolidării* - stocurile sau tranzacțiile financiare nete observate la nivelul activelor pe fiecare sector agregat sunt identice cu cele observate la nivelul pasivelor în scopul reflectării relațiilor acestora cu contrapărțile;
- *Comparabilitatea în timp*. Seriile cronologice ale CFBS sunt compilate în conformitate cu aceleași concepte și definiții ale SCN 2008, prin urmare, datele pentru anii de raportare individuali sunt comparabile. Totodată, este necesar de menționat faptul că la etapa actuală nu se efectuează analiza aferentă reclasificării unităților instituționale, ce poate constitui cauza principală a rupturi în seriile de timp;

² Cu excepția aurului monetar, care nu are obligațiune / sector-contrapare

- *Coerența verticală* constă dintr-o validare externă, adică reconcilierea verticală a datelor privind capacitatea / necesarul net de finanțare între conturile financiare produse de BNM și conturile nefinanciare produse de BNS. Conceptul teoretic al acestei coerențe poate fi prezentat în felul următor:

În realitate aceasta ecuația nu este respectată întocmai, datorită faptului că conturile financiare și nefinanciare sunt întocmite separat, folosind surse de date și metode diferite. În același timp, pentru aceste 2 seturi de date statistice sunt aplicate diferite politici și cicluri de revizuire a datelor. Prin urmare, echilibrul vertical dintre conturile financiare și cele nefinanciare este monitorizat în timpul rundelor de elaborare. Discrepanța este utilizată ca indicator de calitate. În cazul discrepanțelor semnificative, operațiunile financiare și nefinanciare sunt inspectate mai detaliat - în special cele pentru care disponibilitatea și calitatea datelor sunt slabe, și, în unele cazuri, atunci când acest lucru pare justificat, se introduc unele ajustări.

- În baza datelor produse sunt compilate matricele „de la cine către cine”, care oferă posibilitatea de a verifica sincronizarea datelor între sectoarele economiei, de a corecta discrepanțele și de a pune prioritate pe sursele de intrare.

2.2.4. Datele sectorului guvernamental

Pentru compilarea CFBS ale sectorului guvernamental sunt utilizate mai multe surse de date. În mod general o sursă importantă este Raportul anual privind statisticile financiare guvernamentale (SFG). În Republica Moldova, la momentul actual, SFG se compilează cu utilizarea metodei de casă care presupune că veniturile sunt recunoscute în perioada fiscală în care au fost încasate/primate, iar cheltuielile – în perioada în care acestea au fost efectiv achitate, cu unele excepții.

În același timp, conform SCN 2008, CFBS sunt întocmite pe baza de angajamente (atunci când tranzacțiile, modificările în stocuri au avut loc, astfel creând drepturi/obligații noi, indiferent de momentul încasării/plății mijloacelor bănești sau a altor tipuri de compensare).

Astfel, la întocmirea CFBS sunt utilizate date din surse aferente contrapărților, care sunt compilate în baza metodei de angajamente (datele băncilor comerciale, sectorului financiar nebancar, alte surse alternative). SFG sunt utilizate drept sursa de date atunci când sursele menționate mai sus nu sunt disponibile pentru un anumit sector/instrument.

Alte active/pasive ale sectorului nefinanciar și ale sectorului gospodăriilor populației, sunt calculate utilizând datele aferente încasărilor taxelor și plăților

prin transferul acestora în trimestrul în care conform legislației au fost create angajamentele respective.

2.3. Actualitatea datelor și politica de revizuire

Actualitatea seturilor de date se referă la perioada care a trecut între sfârșitul perioadei de raportare/monitorizare și publicarea CFBS. În contextul conturilor financiare și bilanțurilor sectoriale, este necesar de a găsi un compromis între actualitatea și calitatea datelor, deoarece, pe de o parte, disponibilitatea și calitatea surselor de date crește cu cât trece mai mult timp de la sfârșitul perioadei de raportare, iar pe de altă parte, odată cu trecerea timpului se reduce actualitatea datelor. De asemenea, este necesar de ținut cont că toate sursele de date statistice utilizate la compilarea CFBS, au cicluri de compilare și revizuire diferite și care de cele mai multe ori diferă. Astfel revizuirea și republicarea statisticilor produse este un fenomen natural și inevitabil, în pofida uniformizării conceptelor, definițiilor și normelor metodologice în mai multe surse de date. . BNM abordează acest compromis prin publicarea datelor trimestriale preliminare într-un mod destul de prompt și prin reconcilierea datelor finale cât mai mult posibil cu statisticile care apar după publicarea datelor preliminare.

Statisticile trimestriale, cu date preliminare, pentru CFBS sunt publicate aproximativ la **110 zile** de la sfârșitul trimestrului curent, iar datele anuale la aproximativ **zece luni** de la sfârșitul anului curent (t), cu revizuirea datelor până la 3 ani precedenți (de la t-1 la t-3). Ciclul de revizuire a CFBS depinde de disponibilitatea situațiilor financiare anuale ale companiilor nefinanciare, datelor aferente sectorului administrației publice, precum și de ciclul de revizuire a statisticii conturilor internaționale. Astfel, rezultatele anuale provizorii (care reflectă situația la sfârșitul trimestrului IV) sunt revizuite prin reconcilierea datelor publicate cu datele anuale aferente sectorului administrației publice și cu datele din rapoartele revizuite privind poziția investițională internațională și balanța de plăți.

În cazul revizuirilor majore de ordin metodologic, întreaga serie cronologică poate fi obiectul unor ajustări. Acestea vor fi efectuate, în principal, pentru a implementa metode și concepte noi sau în cazul disponibilității surselor noi de date. Astfel de revizuiți sunt posibile în special în primii câțiva ani de la prima publicare a CFBS. Ulterior, modificări majore se vor face doar pe măsură ce vor apărea necesitățile menționate mai sus, cu notificarea prealabilă a publicului larg.

Un aspect important aferent CFBS ține de reconcilierea acestora cu conturile nefinanciare. Prin urmare, conturile financiare trimestriale se publică ca date experimentale. La publicarea conturilor nefinanciare anuale datele conturilor financiare publicate anterior vor fi supuse unor revizuiți, ca urmare a procesului de reconciliere a datelor din aceste 2 seturi de date.

La etapa actuală, ținând cont și de maturitatea procesului de compilare a conturilor financiare, aceste sunt publicate ca date experimentale. Totodată, ținând cont de necesitatea reconcilierii datelor CF cu datele conturilor nefinanciare, dar și de periodicitatea diferită cu care acestea se produc și diseminează (conturile financiare – trimestrial, conturile nefinanciare – anual), la publicarea conturilor

nefinanciare anuale datele conturilor financiare publicate anterior pot fi supuse unor revizui, ca urmare a procesului de reconciliere celor 2 seturi de date.

2.4. Diseminarea datelor

2.4.1. Publicarea datelor compilate

CFBS se publică pe pagina oficială a BNM, unde sunt prezentate materialele analitice și datele statistice în câteva distribuții:

- a) Clasificarea pe instrumente, total pe economie, în dinamică;
- b) Matricea sectorială pentru perioada curentă;
- c) Matricele de la cine către cine pe principale instrumente a activelor și pasivelor.

Materialele analitice se publică în format accesibil publicului larg, inclusiv tablouri de bord interactive, în funcție de posibilitățile paginii WEB a BNM.

Datele statistice se publică, la prima etapă, în fișiere excel (care la necesitate pot fi descărcate de utilizatori), iar ulterior se va examina posibilitatea și oportunitatea publicării datelor și în cadrul Bazei de date interactive a BNM.

2.4.2. Confidențialitatea datelor diseminate

Întrucât datele produse aferente CFBS sunt publicate la nivel agregat, nu este necesar a fi tratate confidențial.

Cadru metodologic

- Sistemul european de conturi – SEC 2010, Eurostat
<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-02-13-269>
- Sistemul conturilor naționale, 2008, Națiunile Unite
<https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna2008.asp>
- Handbook on Financial Production, Flows and Stocks in the SNA, UN/ECB (2013)
<https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/pubsDB.asp?pType=2>
<https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/FinancialHB-wCover.pdf>
- Handbook on quarterly financial accounts for the Euro Area: Sources and Methods, 2012
https://www.ecb.europa.eu/stats/pdf/eaa/Handbook_on_quarterly_financial_accounts.pdf
- Handbook on quarterly national accounts, 2013
<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-13-004>
- Manual on sources and methods for quarterly financial accounts for general government, 2008, Eurostat
<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-ra-08-006>
- Manual on quarterly financial accounts for general government, 2017, Eurostat,
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-17-012>
- Understanding National Accounts, 2014, OECD
<https://www.oecd.org/sdd/understanding-national-accounts-9789264214637-en.htm>
- Manualul și ghidul de compilare a datelor pentru statistica monetară și financiară, 2016, FMI
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/cgmfs/eng/index.htm>
- Manualul aferent balanței de plăți, ediția a 6-a, 2011, FMI
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.htm>
- Manualul aferent statisticilor guvernamentale, 2014, FMI
<https://www.imf.org/external/np/sta/gfsm/>

Anexa

Harta surselor de date utilizate la compilarea bilanțurilor sectoriale: partea activelor

	Societăți nefinanciare (S11)	Societăți financiare (S12)				Administrație publică (S13)	Gospodăriile populației și IFSLSGP (S14+S15)	Restul lumii (S2)
		Bancă Centrală (S121)	Alte instituții financiare monetare (S122)	Alți intermediari financiari (S125)	Societăți de asigurare (S128)			
F1 Aur monetar și DST		BNM/PII						BNM/PII
F11 Aur monetar		BNM/PII						
F12 DST		BNM/PII						BNM/PII/SFG
F2 Numerar și depozite	SB/PII	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/BNM	CE	PII
F21 Numerar	SB/PII	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/BNM	CE	PII
F22 Depozite transferabile	SB/PII	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/BNM	CE	SB/PII
F23 Alte depozite	SB/ PII	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/BNM	CE	SB/PII
F3 Titluri de natura datoriei	PII/BNS	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG	CE	PII/SFG
F4 Împrumuturi	SB/ BNS	BNM/PII	SB/ BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	PII/CMF	CE	SB/PII
F5 Acțiuni și participații ale fondurilor de investiții	BNS	BNM/PII	SB/ BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/CMF	CE	SB/PII
F6 Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate	PII				BNM3/CE		CE	PII
F8 Alte conturi de primit	PII	BNM/PII	SB/ BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/ CE	CE	CE/PII
F81 Credit comercial și avansuri	BNS/C	BNM/PII	SB/ BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/ CE	CE	CE/PII
F89 Alte conturi de primit		BNM/PII	SB/ BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/CE	CE	CE/PII

BNM - bilanțul BNM

BNM3 - statistica monetară și situațiile financiare ale companiilor de asigurări, ale OCN și AEÎ (A);

BNM4 - statistica monetară și situațiile financiare ale AEÎ (B);

BNS - situațiile financiare ale organizațiilor comerciale nefinanciare

(de la Biroul Național de Statistică)

SFG - statisticile financiare guvernamentale

CMF - chestionare Ministerului Finanțelor

CE - calcule estimative în baza datelor disponibile în rapoartele contrapărților

PII - poziția investițională internațională

SB - statistica bancară

Harta surselor de date utilizate la compilarea bilanțurilor sectoriale: partea pasivelor

	Societăți nefinanciare (S11)	Societăți financiare (S12)				Administrație publică (S13)	Gospodăriile populației și IFSLSGP (S14+S15)	Restul lumii (S2)
		Bancă Centrală (S121)	Alte instituții financiare monetare (S122)	Alți intermediari financiari (S125)	Societăți de asigurare (S128)			
F1 Aur monetar și DST								BNM/PII
F12 DST						SFG		BNM/PII/SFG
F2 Numerar și depozite		BNM/PII	SB/BNM4			SFG/BNM		PII
F21 Numerar		BNM/PII						PII/CE
F22 Depozite transferabile		BNM/PII	SB/BNM4					CE/PII
F23 Alte depozite		BNM/PII	SB/BNM4					CE/PII
F3 Titluri de natura datoriei	PII/BNS	BNM2/PII	SB/BNM4			SFG		CE/PII
F4 Împrumuturi	SB/BNS	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	PII/CMF	CE	CE/PII
F5 Acțiuni și participații ale fondurilor de investiții	BNS	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE			CE/PII
F6 Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate					BNM3/CE			CE/PII
F8 Alte conturi de plătit	PII	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/ CE	CE	CE/PII
F81 Credit comercial și avansuri	BNS/CE	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/ CE	CE	CE/PII
F89 Alte conturi de plătit	CE/BNS	BNM/PII	SB/BNM4	BNM3/CE	BNM3/CE	SFG/CE	CE	CE/PII

BNM - bilanțul BNM

BNM2 - CBN

BNM3 - statistica monetară și situațiile financiare ale companiilor de asigurări, ale OCN și AEÎ (A);

BNM4 - statistica monetară și situațiile financiare ale AEÎ (B);

BNS - situațiile financiare ale organizațiilor comerciale nefinanciare (de la Biroul Național de Statistică)

SFG - statisticile financiare guvernamentale

CMF - chestionare Ministerului Finanțelor

CE - calcule estimative în baza datelor disponibile în rapoartele contrapărților

PII - poziția investițională internațională

SB - statistica bancară

Harta surselor de date utilizate la compilarea conturilor financiare: partea activelor

	Societăți nefinanciare (S11)	Societăți financiare (S12)				Administrație publică (S13)	Gospodăriile populației și IFSLSGP (S14+S15)	Restul lumii (S2)
		Bancă Centrală (S121)	Alte instituții financiare monetare (S122)	Alți intermediari financiari (S125)	Societăți de asigurare (S128)			
F1 Aur monetar și DST								
F11 Aur monetar								
F12 DST								
F2 Numerar și depozite	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM5	CE	BOP
F21 Numerar	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM5	CE	BOP
F22 Depozite transferabile	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM5	CE	CE/BOP
F23 Alte depozite	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM5	CE	CE/BOP
F3 Titluri de natura datoriei	BOP/BNM7	BNM5	CE/PVD/BNM6/BNM7	BNM7/CE	BNM7/CE	CE/BOP	CE/BNM7	BOP/BNM7
F4 Împrumuturi	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	BOP/BPN/BNM5	CE	CE/BOP
F5 Acțiuni și participații ale fondurilor de investiții	CE	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM5	CE	CE/BOP
F6 Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate	BOP		CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE		CE	BOP
F8 Alte conturi de primit	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM5	CE	CE/BOP
F81 Credit comercial și avansuri	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM5	CE	CE/BOP
F89 Alte conturi de primit	CE /BOP	BNM5	CE	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM5	CE	CE/BOP

BNM5 - Tranzacțiile efectuate pe conturile analitice ale Băncii Naționale a Moldovei
BNM6 - Datele eferente CBN

BNM7 - Datele aferente VMS
BPN - executarea bugetului public național
BOP - balanța de plăți a Republicii Moldova;

CE - calcule estimative bazate pe datele din BS
PVD - poziția valutară deschisă

Harta surselor de date utilizate la compilarea conturilor financiare: partea pasivelor

	Societăți nefinanciare (S11)	Societăți financiare (S12)				Administrație publică (S13)	Gospodăriile populației și IFSLSGP (S14+S15)	Restul lumii (S2)
		Bancă Centrală (S121)	Alte instituții financiare monetare (S122)	Alți intermediari financiari (S125)	Societăți de asigurare (S128)			
F1 Aur monetar și DST								BNM5/BOP
F12 DST						SFG		BNM5/BOP
F2 Numerar și depozite		BNM5	CE/PVD			CE/BOP/BNM		BOP
F21 Numerar		BNM5						CE/BOP
F22 Depozite transferabile		BNM5	CE/PVD					CE/BOP
F23 Alte depozite		BNM5	CE/PVD					CE/BOP
F3 Titluri de natura datoriei	CE /BOP	BNM5	CE/PVD			SFG		CE/BOP
F4 Împrumuturi	CE/BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM	CE	CE/BOP
F5 Acțiuni și participații ale fondurilor de investiții	CE	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE			CE/BOP
F6 Sisteme de asigurări, de pensii și scheme de garanții standardizate					BOP/CE			CE/BOP
F8 Alte conturi de plătit	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM	CE	CE/BOP
F81 Credit comercial și avansuri	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM	CE	CE/BOP
F89 Alte conturi de plătit	CE /BOP	BNM5	CE/PVD	BOP/CE	BOP/CE	CE/BOP/BNM	CE	CE/BOP

BNM5 - Tranzacțiile efectuate pe conturile analitice ale Băncii Naționale a Moldovei
BNM7 - Datele aferente VMS

BPN – executarea bugetului public național
BOP – balanța de plăți a Republicii Moldova;

CE – calcule estimative bazate pe datele din BS
PVD – poziția valutară deschisă